

Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2016 efter avslutad gymnasieskola

Skolverket publicerar årligen statistik över vad ungdomar gör efter gymnasieskolan. Årets redovisning fokuserar på ungdomarnas etableringsstatus år 2016, ett helt kalenderår efter att de slutfört gymnasieskolan läsåret 2014/15.

Etableringsstatus redovisas per program för ungdomar som slutförde sin gymnasieutbildning med examen. Skillnader i etableringsstatus mellan länen för ungdomar som slutförde yrkesprogram respektive högskoleförberedande program presenteras också. Därefter jämförs kort etableringsstatus bland ungdomar som slutförde en gymnasieutbildning med jämnåriga ungdomar som hade avslutat gymnasieskolan med färre poäng. Det avslutande avsnittet beskriver etableringsstatus bland ungdomar som tog examen från gymnasieingenjörsutbildning.

Huvudsakliga resultat:

- Av alla ungdomar som slutförde en gymnasieutbildning läsåret 2014/15 hade en tredjedel en etablerad ställning på arbetsmarknaden år 2016 medan en fjärdedel av ungdomarna var högskolestuderande.
- Ungdomar som tog examen från fordons- och transportprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet hade i högst utsträckning en etablerad ställning på arbetsmarknaden år 2016.
- Högst andel ungdomar som var högskolestuderande år 2016 fanns bland ungdomar som tog examen från naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet.
- Ungdomar som slutförde ett yrkesprogram med examen hade i större utsträckning en etablerad ställning på arbetsmarknaden jämfört med ungdomar som slutförde utan examen.
- Bland ungdomar som tog gymnasieingenjörsexamen läsåret 2014/15 hade 45 procent en etablerad ställning ett år efter medan 29 procent hade påbörjat högskolestudier.

Innehåll

Etableringsstatus – ett mått som visar vad ungdomar gör efter gymnasieskolan.	3
Beskrivning av populationen.....	3
Etableringsstatus per programtyp.....	4
Etableringsstatus år 2016	5
Etableringsstatus över tid.....	6
Etableringsstatus per program	8
Efter yrkesprogram	10
Efter högskoleförberedande program.....	11
Könsskillnader i etableringsstatus	11
Etableringsstatus per län	12
Efter yrkesprogram	12
Efter högskoleförberedande program.....	14
Ungdomar med examen eller studiebevis på minst 2 500 poäng jämfört med ungdomar som hade färre poäng.....	16
Yrkesprogram	16
Högskoleförberedande program	17
Etableringsstatus efter gymnasieingenjörsexamen.....	18
Etableringsstatus ett till tre år efter gymnasieingenjörsexamen.....	18
Bilaga 1	20

Etableringsstatus – ett mått som visar vad ungdomar gör efter gymnasieskolan

Det centrala mått som används i statistiken är *etableringsstatus*. Det baseras på uppgifter om arbete och vidare studier efter gymnasieskolan. En ungdom betraktas som etablerad på arbetsmarknaden om den under år 2016 har en årsinkomst på minst 191 800 kr, är sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition samt att det under 2016 inte finns några händelser som indikerar att personen är arbetslös eller deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.¹

Följande kategorier ingår i måttet etableringsstatus:

- 1) etablerad ställning på arbetsmarknaden,
- 2) osäker ställning på arbetsmarknaden,
- 3) svag ställning på arbetsmarknaden,
- 4) studerar på högskola eller universitet,
- 5) bedriver övriga studier med studiestöd från CSN, t.ex. inom komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola,
- 6) varken arbetar eller studerar. Dessa ungdomar förekommer varken med uppgift om arbetsinkomst eller är klassificerade som studerande.

Måttet bygger på data från Statistiska centralbyråns (SCB) LISA-databas², i vilken informationen hämtas från bland annat sysselsättningsregistret, SCB:s register över personer i utbildning och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händelsedatabas.

Beskrivning av populationen

Statistiken omfattar ungdomar som var folkbokförda den 31 december 2016. Huvudfokus är ungdomar som slutförde³ sin gymnasieutbildning läsåret 2014/15. Utöver den gruppen finns uppgifter om ungdomar som var jämnåriga med kullen som slutförde läsåret 2014/15 men som hade färre poäng från sin gymnasieutbildning. Uppgifter om antal och könsfördelning inom de olika grupperna redovisas i tabell 1 nedan.

Ungefär 74 600 ungdomar hade slutfört sin gymnasieutbildning med examen, medan en betydligt mindre grupp, 9 000, hade slutfört med studiebevis på minst 2 500 poäng. Eftersom högskoleförberedande program är större sett till antal

¹ För mer fullständiga definitioner av måttet *etableringsstatus* se bilaga 1. Klassificering av skattad sysselsättningsstatus (förvärvsarbete) avser november månad 2016. Som förvärvsarbete räknas inkomstbringande arbete under i genomsnitt en timma per vecka under november.

² Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier.

³ Med begreppet *slutförde* menas i PM:et ungdomar som slutförde sin gymnasieutbildning med examen och ungdomar som slutförde med studiebevis på minst 2 500 poäng.

elever var det dubbelt så många som slutförde en gymnasieutbildning med examen från ett högskoleförberedande program jämfört med från ett yrkesprogram, 49 600 respektive 25 100 ungdomar. Bland ungdomar som slutförde gymnasieskolan med studiebevis på minst 2 500 poäng hade 4 000 läst ett yrkesprogram och 5 000 ett högskoleförberedande program.

Tabell 1. Ungdomar som slutförde en gymnasieutbildning läsåret 2014/15 och jämnåriga som hade färre poäng, per programtyp.

	Totalt	Kvinnor (andel %)	Män (andel %)
Slutfört med examen	74 624	51,4	48,6
<i>Därav yrkesprogram</i>	25 065	41,3	58,7
<i>Därav högskoleförberedande program</i>	49 559	56,4	43,6
Slutfört med studiebevis på minst 2 500 poäng	9 010	38,9	61,1
<i>Därav yrkesprogram</i>	4 010	38,1	61,9
<i>Därav högskoleförberedande program</i>	5 000	39,5	60,5
Studiebevis färre än 2 500p el. högst år 3	9 671	43,6	56,4
<i>Därav yrkesprogram</i>	4 463	40,2	59,8
<i>Därav högskoleförberedande program</i>	5 208	46,5	53,5
Registrerad i högst år 1 eller 2	2 979	44,6	55,4
<i>Därav yrkesprogram</i>	1 782	42,5	57,5
<i>Därav högskoleförberedande program</i>	1 197	47,7	52,3

Ytterligare 12 700 ungdomar ingår i redovisningen. Dessa var jämnåriga med huvudgruppen som slutförde läsåret 2014/15 men hade färre än 2 500 poäng. Drygt 9 600 hade ett studiebevis med färre än 2 500 poäng eller kom till högst år 3, och nästan 3 000 kom till högst år 1 eller 2 i gymnasieskolan.⁴

Etableringsstatus per programtyp

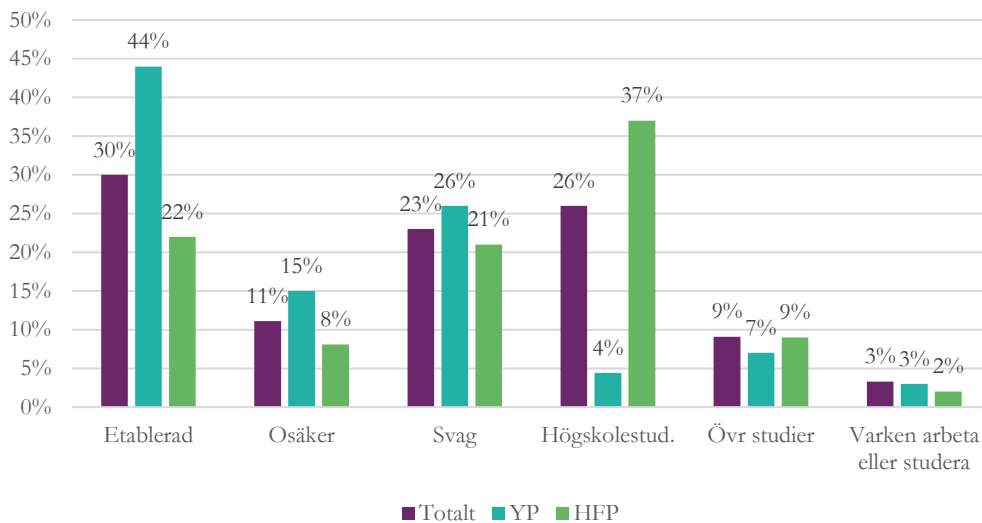
I avsnittet redovisas vad ungdomar som slutförde gymnasieskolan läsåret 2014/15 gjorde under 2016, det vill säga ett helt kalenderår efter avslutade studier. Ungdomarna var folkbokförda år 2016 och uppgifterna om etableringsstatus avser deras etableringsstatus under hela kalenderåret 2016.

⁴ Här utgår vi ifrån det högsta år som ungdomarna har varit registrerade på i gymnasieskolan.

Etableringsstatus år 2016

Av de 83 600 ungdomar som slutförde en gymnasieutbildning läsåret 2014/15 hade 30 procent en etablerad ställning på arbetsmarknaden år 2016 medan 26 procent hade påbörjat högskolestudier. Detta framgår av diagram 1 nedan.

Diagram 1. Andel (procent) ungdomar med olika etableringsstatus av samtliga ungdomar som slutförde sin gymnasieutbildning med examen eller med studiebevis på minst 2 500 poäng läsåret 2014/15.

Totalt (N=83 634), högskoleförberedande program (N= 54 559) och yrkesprogram (N=29 075).

Som förväntat var andelen ungdomar med etablerad ställning högre bland ungdomar som slutförde ett yrkesprogram jämfört med ungdomar som slutförde ett högskoleförberedande program. Ett år efter slutfört yrkesprogram hade 44 procent av ungdomarna en etablerad ställning på arbetsmarknaden. Det kan jämföras med 22 procent bland ungdomar som slutförde ett högskoleförberedande program. Ett år efter ett slutfört högskoleförberedande program läste ungdomarna i större utsträckning vidare på högskola. Nästan 40 procent var högskolestuderande ett år efter avslutad gymnasieutbildning.

Andelen ungdomar med svag ställning var 26 procent efter yrkesprogram och 21 procent efter högskoleförberedande program. Det är värt att ha i åtanke att statistiken endast baseras på uppgifter ett år efter avslutad gymnasieutbildning, vilket kan anses vara tidigt med tanke på ungdomars etablering på arbetsmarknaden. Av tidigare redovisningar framgår att andelen ungdomar med etablerad ställning ökar över tid medan andelen med svag ställning minskar.⁵ Etableringsstatus tre år efter avslutad utbildning används ofta som vedertagen mät punkt just eftersom det då har gått längre tid efter utbildningen. Uppgifter om

⁵ Skolverket (2014) *Vad ungdomar gör efter gymnasieskolan*. Rapport 144.

etableringsstatus tre år efter gymnasieutbildning är dock inte tillgängliga ännu för ungdomar som har läst i den reformerade gymnasieskolan Gy 2011 utan dessa publiceras först under hösten 2019.

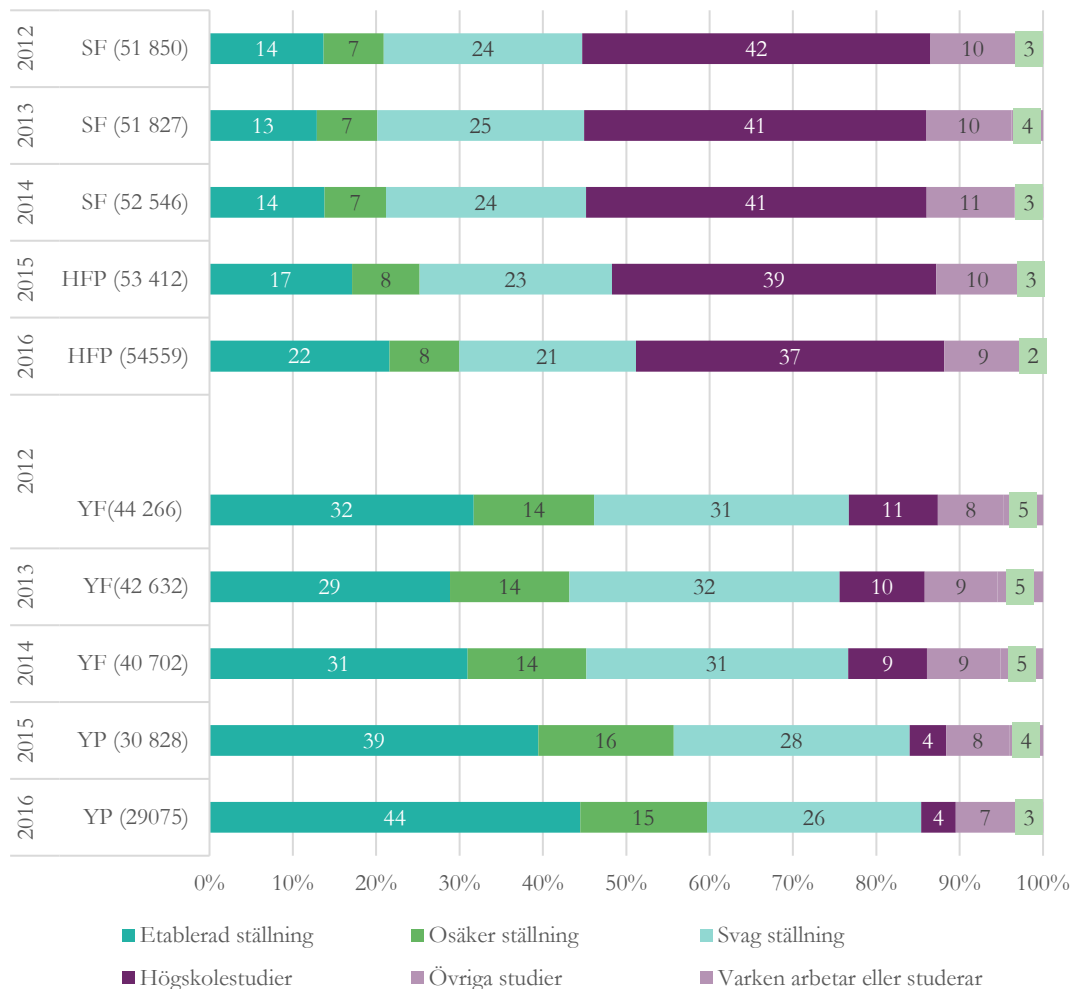
Etableringsstatus över tid

Det finns många faktorer som påverkar ungdomars etablering på arbetsmarknaden, framför allt konjunkturläget, arbetslöshetsnivåer samt skillnader mellan branscher och regioner. I detta PM ges en överskådlig beskrivning av hur etableringsstatus ett år efter avslutad gymnasieutbildning har sett ut över tid.

Sedan finanskrisen 2008 har förbättringar synts på arbetsmarknaden. År 2016 var arbetslösheten den lägsta sedan 2008. I åldersgruppen 15–24 år hade arbetslösheten minskat mellan åren 2013 och 2016.⁶ Denna utveckling speglas i en jämförelse av ungdomars etableringsstatus ett år efter gymnasieutbildning, se diagram 2. För ungdomar som läste enligt det gamla regelverket Lpf 94 inkluderas de med slutbetyg med eller utan högskolebehörighet. För ungdomar som läste Gy 2011 inkluderas de som tog examen och de med studiebevis på minst 2 500 poäng.

⁶ Arbetskraftsundersökningarna, SCB.

Diagram 2. Andel (procent) ungdomar med olika etableringsstatus ett år efter gymnasieutbildning av samtliga ungdomar som slutförde en gymnasieutbildning inom respektive programtyp läsåren 2010/11 – 2014/15.

Kommentar: Beteckningen YF/YP avser yrkesförberedande/yrkesprogram, SF/HFP avser studieförberedande/högskoleförberedande program. Medieprogrammet ingår i yrkesförberedande program.

Andelen ungdomar som hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden år 2016 efter slutfört yrkesprogram var högre jämfört med andelen år 2012 bland ungdomar som slutförde ett yrkesförberedande program. Det var 32 procent av ungdomarna som slutförde sin gymnasieutbildning läsåret 2010/11 som hade en etablerad ställning år 2012 och 11 procent av ungdomarna var högskolestuderande. Bland ungdomar som slutförde sin gymnasieutbildning läsåret 2014/15 var

andelarna 44 procent respektive 4 procent efter ett år.⁷ Observera att antalet ungdomar som slutfört ett yrkesprogram (enligt Gy 2011) var färre än antalet som slutfört ett yrkesförberedande program (enligt Lpf 94). Det innebär att det var ungefär lika många i antal som hade en etablerad ställning år 2015 som det var 2014.

Det finns viss likhet i etableringsstatus över tid bland ungdomar som slutförde studieförberedande och högskoleförberedande program. År 2012 var andelen ungdomar som hade en etablerad ställning 14 procent bland ungdomar som slutförde läsåret 2010/11. Motsvarande andel år 2016 bland ungdomar som slutförde ett högskoleförberedande program läsåret 2014/15 var 22 procent. Det var däremot något vanligare att påbörja högskolestudier för de som avslutade sin utbildning 2010/11. I den gruppen var andelen 42 procent jämfört med 37 procent bland ungdomar som slutförde sin utbildning läsåret 2014/15.

En jämförelse mellan kullarna som slutförde sin utbildning 2013/14 och 2014/15, det vill säga de två första som slutförde en gymnasieutbildning enligt Gy 2011, visar att andelen ungdomar som hade en etablerad ställning ökade med 5 procentenheter mellan 2015 och 2016, från 17 till 22 procent. Motsvande ökning i procentenheter bland ungdomar som hade läst yrkesprogram var densamma, där från 39 till 44 procent, men ökningen blir färre sett till antal. Bland ungdomar som slutförde högskoleförberedande program 2014/15 hade andelen högskolestuderande minskat ytterligare 2 procentenheter, från 39 till 37 procent. Andelen ungdomar som hade en svag ställning, osäker ställning, var i övriga studier eller som varken var i arbete eller studier var i stort sätt samma som tidigare år, men andelen ungdomar med svag ställning var något mindre.

Etableringsstatus per program

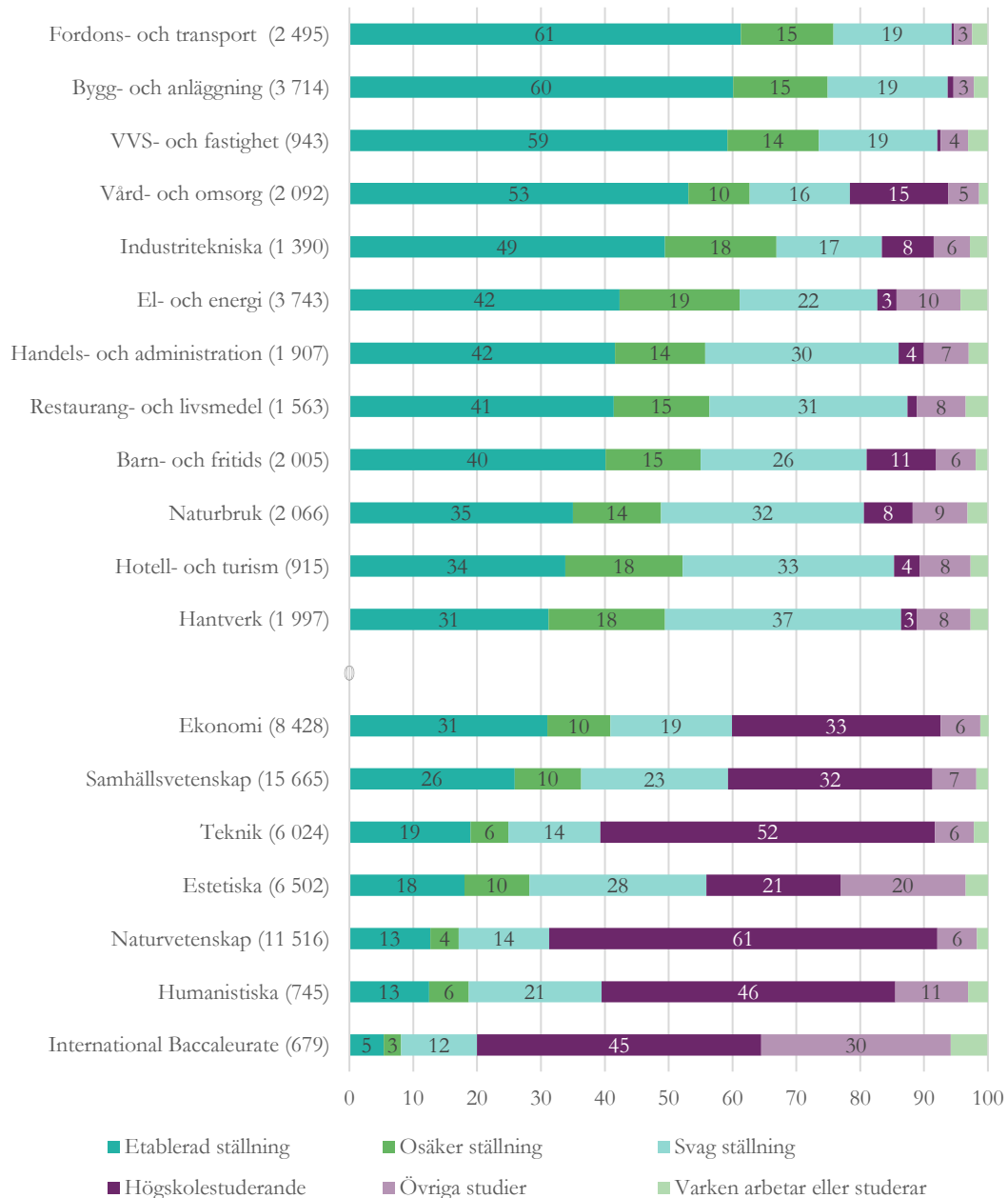
I avsnittet redovisas etableringsstatus per program för de 74 600 ungdomar som slutförde sin gymnasieutbildning med examen. En anledning till att etableringsstatus kan skilja sig åt mellan ungdomar som läste olika program är att de sedan arbetar inom olika branscher. Yrkesprogrammen riktar sig till olika branscher som kan skilja sig åt gällande typer av anställningar, arbetstider och efterfrågan på arbetskraft. Det spelar också roll vilka möjligheter som finns till vidareutbildning efter de olika programmen. Etableringsstatus per program presenteras nedan i diagram 3.

Ungdomar som tog examen från fordons- och transportprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet hade i högst utsträckning en etablerad ställning på arbetsmarknaden år 2016. De yrkesprogram som i störst utsträckning ledde till högskolestudier var vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet. Ekonomiprogrammet och

⁷ För ungdomar som läste ett yrkesprogram enligt Gy 2011 krävs ett aktivt val för att läsa kurser som ger grundläggande behörighet. Detta kan ha bidragit till den minskade andelen ungdomar som läste vidare på högskola efter yrkesprogram.

samhällsvetenskapsprogrammet var de högskoleförberedande program efter vilka en hög andel ungdomar hade en etablerad ställning år 2016. Störst andel högskolestuderande hade naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet.

Diagram 3. Andel (procent) ungdomar per program med olika etableringsstatus ett år efter gymnasieutbildning av samtliga ungdomar som slutförde med examen läsåret 14/15.

Kommentar: För teknikprogrammet ingår inte ungdomar som har tagit gymnasieingenjörsexamen. Uppgifter för denna grupp redovisas i ett separat avsnitt längre fram.

Efter yrkesprogram

Ungdomar som tog examen från fordons- och transportprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet hade i högst utsträckning en etablerad ställning på arbetsmarknaden år 2016. Detta framgår av diagram 3. En tredjedel av ungdomarna som hade en etablerad ställning efter examen från fordons- och transportprogrammet arbetade inom transportbranschen, och en tredjedel arbetade inom handelsbranschen. Ungdomar som hade en etablerad ställning efter examen från bygg- och anläggningsprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet arbetade i stor utsträckning inom byggindustrin, 76 respektive 70 procent.⁸

Även efter examen från vård- och omsorgsprogrammet hade en hög andel av ungdomarna en etablerad ställning, 53 procent. Nio av tio av dessa ungdomar arbetade i vårdbranschen. Samtidigt påbörjade 15 procent av de ungdomar som tog examen från vård- och omsorgsprogrammet högskolestudier ett år efter.

De yrkesprogram som hade lägst andel ungdomar med etablerad ställning efter examen var hantverksprogrammet, hotell- och turismprogrammet och naturbruksprogrammet. En relativt hög andel av ungdomarna hade en svag ställning efter dessa program. Andelen ungdomar med svag ställning var också hög bland ungdomar som tog examen från handels- och administrationsprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet. De ungdomar som hade en etablerad ställning efter examen från dessa program arbetade i många olika branscher. Efter hantverksprogrammet och handels- och administrationsprogrammet var det vanligast att arbeta inom handel, där 35 respektive 56 procent arbetade. Restaurang- och livsmedelsprogrammet och hotell- och turismprogrammet ledde i störst utsträckning till arbete i hotell- och restaurangbranschen. Där arbetade 57 respektive 37 procent.

Att arbeta inom handelsbranschen eller restaurangbranschen innebär ofta extra-/timanställning snarare än tillsvidareanställning, vilket kan vara en delförklaring till att det var vanligare med svag ställning på arbetsmarknaden bland ungdomar som läste handels- och administrationsprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet. Inom byggbranschen däremot, där de flesta som hade etablerad ställning efter examen från bygg- och anläggningsprogrammet arbetade, är det vanligare med tillsvidareanställning istället för tidsbegränsad eller extra-/timanställning. Det program som utmärker sig är dock vård- och omsorgsprogrammet som hade en hög andel ungdomar med en etablerad ställning ett år efter trots att det är vanligare med extra-/timanställning i vårdbranschen.⁹

⁸ Uppgifter om bransch redovisas i rikstabell 5 och gäller för ungdomar som hade en etablerad ställning. Se: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning> - välj *statistik på riksnivå*, skolform *gymnasieskola* och statistikområde *Efter gymnasieskolan*.

⁹ *Arbetslivet efter skolan*, Rapport 441, Skolverket 2016

Efter högskoleförberedande program

Det var, som förväntat, vanligare för ungdomar som tog examen från högskoleförberedande program att ha påbörjat högskolestudier jämfört med ungdomar som tog yrkesexamen. Högst andel ungdomar som var högskolestuderande var bland de som tog examen från naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet. Andelen ungdomar som hade en etablerad ställning var i sin tur lägre efter dessa program, mellan 13 och 19 procent.

En etablerad ställning var vanligare bland ungdomar som tog examen från ekonomiprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet, 31 respektive 26 procent. Eftersom dessa program är några av de största sett till antal elever så innebär det att det antalsmässigt är många på arbetsmarknaden som har tagit examen från dessa program. Av de som hade en etablerad ställning efter ekonomiprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet var det 37 respektive 31 procent som arbetade inom handelsbranschen. Andelen som däremot påbörjade högskolestudier var 33 procent efter ekonomiprogrammet och 32 procent efter samhällsvetenskapsprogrammet.

Efter examen från humanistiska programmet hade 13 procent av ungdomar en etablerad ställning på arbetsmarknaden, samtidigt som en relativ hög andel, 46 procent, påbörjade högskolestudier. Det högskoleförberedandeprogram som utmärker sig något är estetiska programmet. Efter att ha tagit examen från detta program fanns 20 procent av ungdomarna i kategorin övriga studier, oftast inom studier på folkhögskola.¹⁰

Könsskillnader i etableringsstatus

Efter yrkesprogram var det generellt vanligare för män att ha en etablerad ställning på arbetsmarknaden jämfört med kvinnor. Tydligast var den här skillnaden efter bygg- och anläggningsprogrammet, naturbruksprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet. Efter dessa program var det vanligare för kvinnor att ha en svag ställning jämfört med män som hade läst samma program.¹¹

Andelen kvinnor som hade en etablerad ställning var något högre än andelen män bland ungdomar som slutförde handels- och administrationsprogrammet och hotell- och restaurangprogrammet med examen. Bland männen som tog examen från dessa program var det istället något vanligare att ha en svag ställning på arbetsmarknaden.¹²

¹⁰ Uppgifter om studerande redovisas i rikstabell 3:
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning> - välj *statistik på riksnivå*, skolform *gymnasieskola* och statistikområde *Efter gymnasieskolan*.

¹¹ Observera att antalet kvinnor som tog examen från VVS- och fastighetsprogrammet var små.

¹² Ett liknande mönster fanns bland ungdomar som hade tagit examen från el- och energiprogrammet men antalet kvinnor i den gruppen var få jämfört med antalet män.

Det var vanligare bland kvinnor att gå vidare till högskolestudier efter yrkesprogram jämfört med män. Störst skillnad mellan könen var efter barn- och fritidsprogrammet, industritekniska programmet och vård- och omsorgsprogrammet.

Bland ungdomar som slutförde ett högskoleförberedande program med examen var könsskillnader i etableringsstatus över lag mycket mindre. Efter både ekonomiprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet var andelen ungdomar med en etablerad ställning något högre bland män medan andelen som läste på högskola var något högre bland kvinnor. Efter estetiska programmet var det något vanligare bland män med övriga studier ett år efter jämfört med kvinnor som tog examen från samma program. Det var marginella könsskillnader i etableringsstatus efter naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet.

Etableringsstatus per län

Det finns regionala skillnader i bland annat arbetsmarknader, lönesättningar och branscher. Detta är viktigt att ha i åtanke när man jämför skillnader i etableringsstatus mellan länen. Förekomsten av lärosäten i länen kan också påverka etableringsstatus bland ungdomar. Följande avsnitt redovisar kort de skillnader i etableringsstatus som finns mellan länen, först bland de 25 100 som tog yrkesexamen, och därefter för de 49 600 som tog examen från ett högskoleförberedande program.¹³

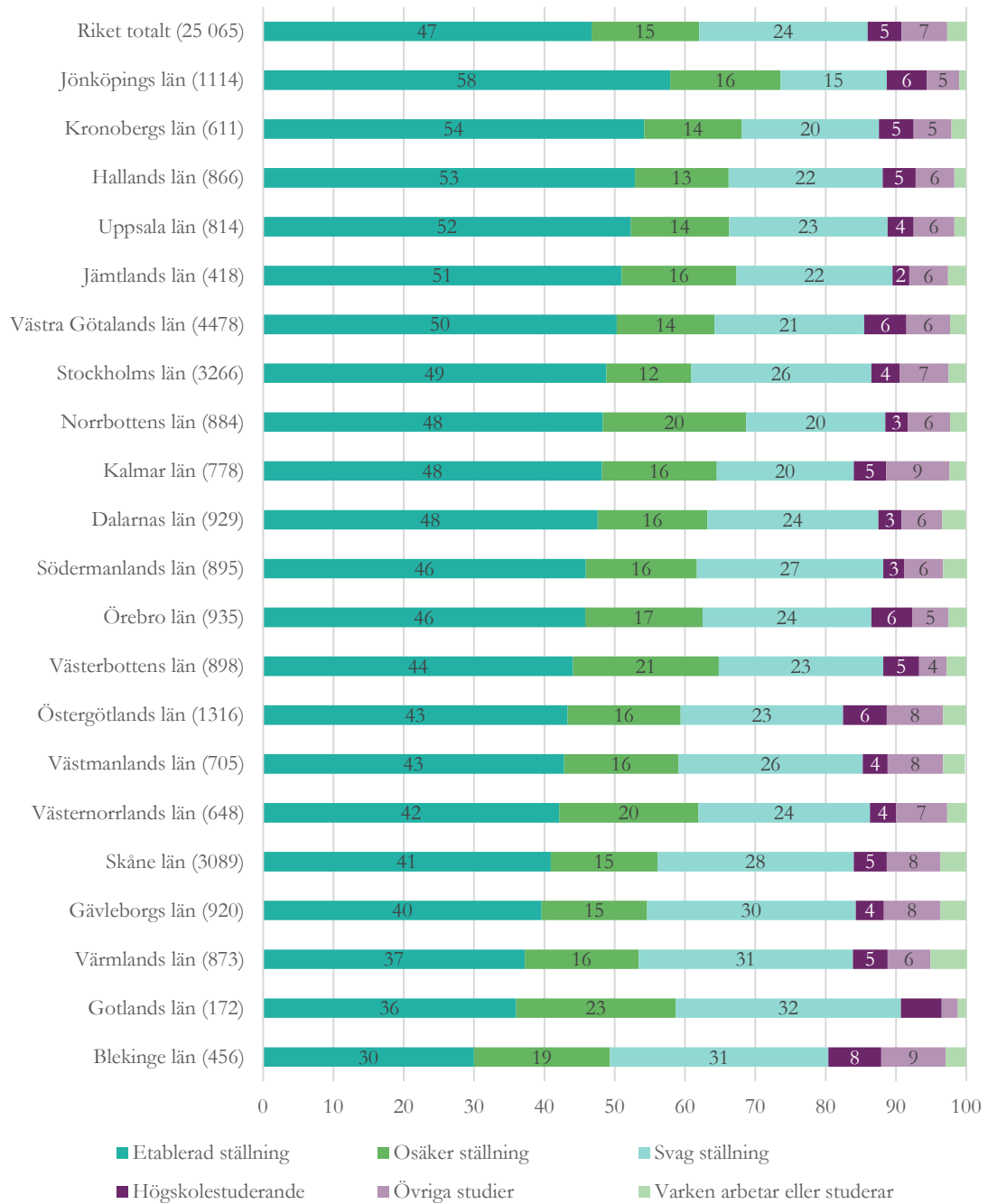
Efter yrkesprogram

Det framgår i diagram 4 att andelen ungdomar med etablerad ställning varierade i störst utsträckning mellan länen. Jönköpings län hade högst andel ungdomar med etablerad ställning, 58 procent, medan Blekinge län hade lägst, 30 procent. Jönköpings län hade även lägst andel ungdomar med svag ställning och ungdomar som varken arbetade eller studerade. Blekinge län hade däremot de högsta andelarna vad gäller högskolestuderande och ungdomar med övriga studier. Om man ser till andelen ungdomar med etablerad ställning och osäker ställning tillsammans är andelarna relativt lika mellan länen. I de flesta länen har cirka tre av fem av ungdomarna antingen en etablerad eller osäker ställning.

Det län med högst andel högskolestuderande ungdomar var Blekinge län med 8 procent. Det län med lägst andel högskolestuderande var Jämtlands län med 2 procent. Minst variation fanns mellan länen gällande andelen ungdomar som varken arbetade eller studerade, alla län hade mellan 1 och 5 procent.¹⁴

¹³ Statistik per län per program finns att hämta från Skolverket hemsida: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning> - välj statistik, alla nivåer per skolform, nivå län, skolform gymnasieskola och statistikområde Efter gymnasieskolan. Uppgifterna utgår ifrån skolkommun 2016.

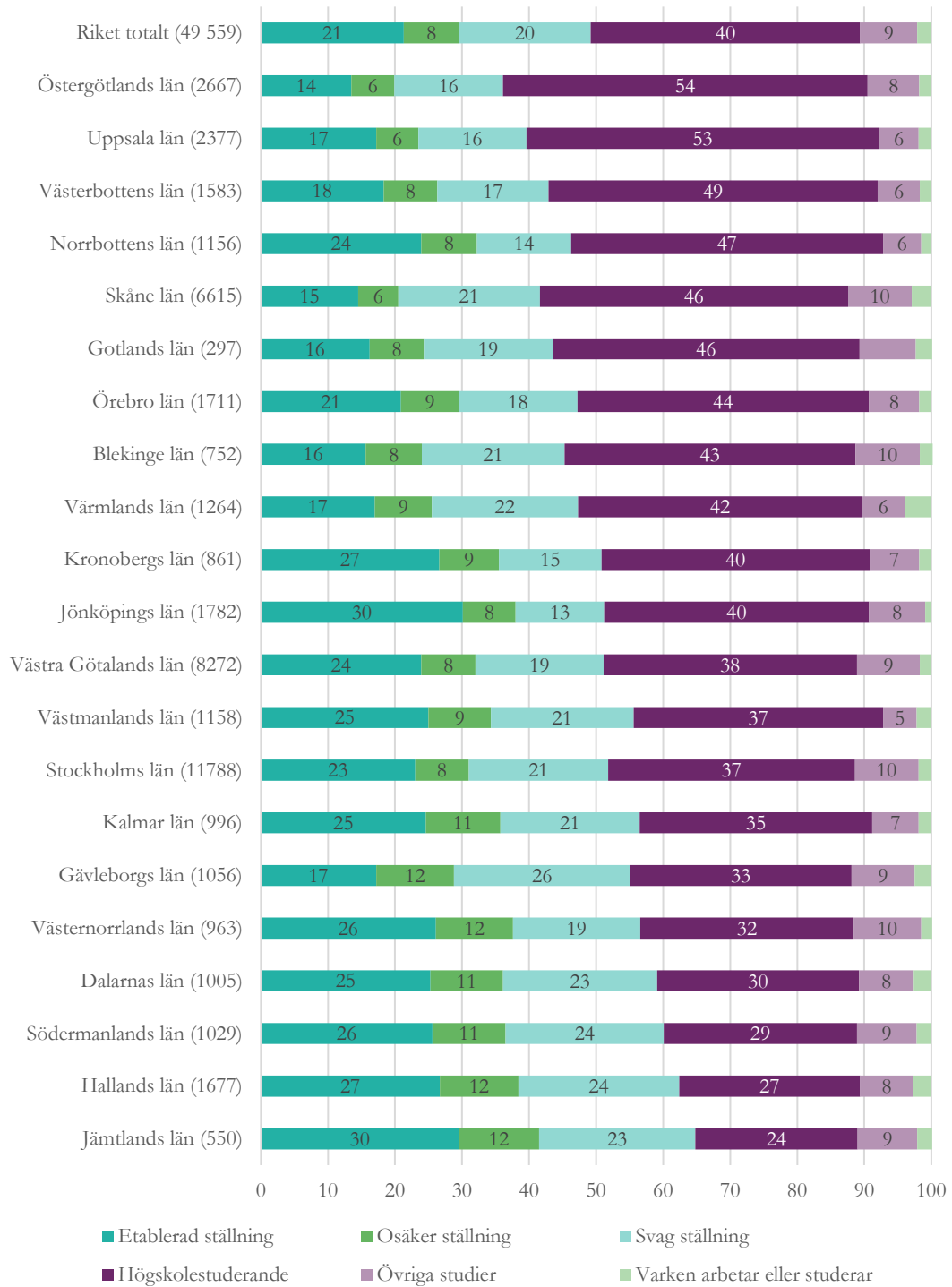
¹⁴ Andelen ungdomar som varken var i arbete eller studier kan överskattas särskilt i till exempel Värmland och Skåne på grund av att de som gränsregioner kan påverkas av överteckning i Registret

Diagram 4. Andelen (procent) ungdomar med olika etableringsstatus per län av alla ungdomar som slutförde ett yrkesprogram med examen läsåret 14/15.

över totalbefolkningen (RTB), dvs där finns en ökad risk att individer har flyttat över landsgränsen men fortfarande ingår i registret.

Efter högskoleförberedande program

I diagram 5 framgår att andelen ungdomar som var högskolestuderande genomgående var högre jämfört med ungdomar som hade yrkesexamen. Generellt var det mellan 24 och 54 procent av ungdomarna som var högskolestuderande medan andelen som hade antingen etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden var mellan 20 till 40 procent. Det var störst variation mellan länen när det gäller andel högskolestuderande, där högst andel var i Östergötlands län, 54 procent, och lägst andel fanns i Jämtlands län, 24 procent. Generellt kan man se mönstret att län som hade en högre andel högskolestuderande hade lägre andel etablerade. Några undantag fanns ändå, till exempel Jönköpings län, Kronobergs län och Norrbottens län. Dessa län hade istället en lägre andel ungdomar med osäker och svag ställning.

Diagram 5. Andelen (procent) ungdomar med olika etableringsstatus per län av ungdomar som slutförde ett högskoleförberedande program med examen läsåret 14/15.

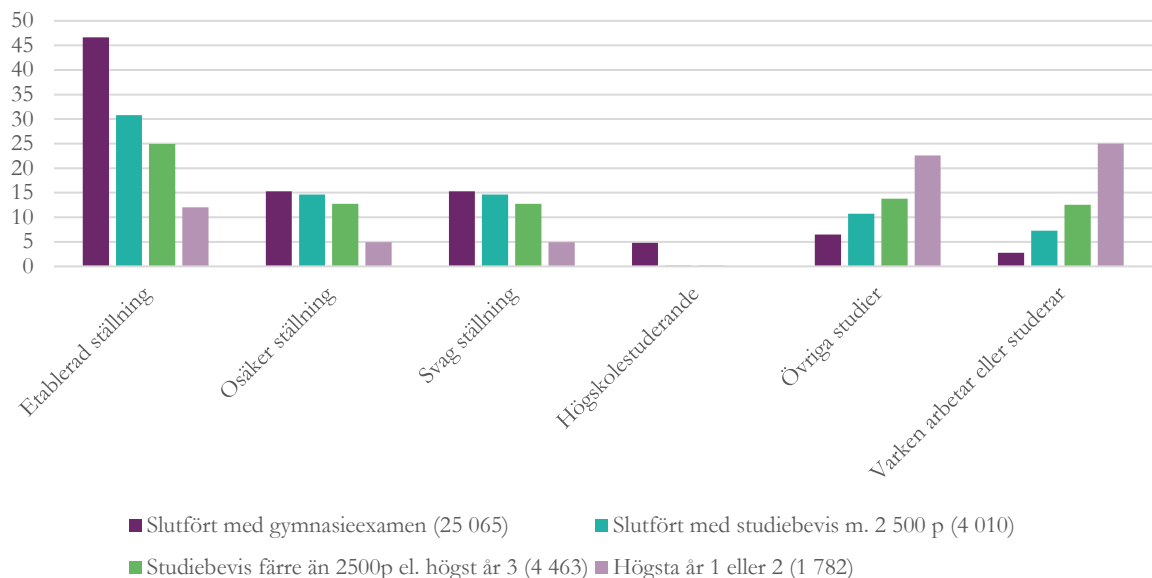
Ungdomar med examen eller studiebevis på minst 2 500 poäng jämfört med ungdomar som hade färre poäng

I detta avsnitt jämför vi ungdomar som slutfört sin gymnasieutbildning med examen eller studiebevis på minst 2 500 poäng med ungdomar som hade färre poäng eller som avbrutit sina studier i förtid. I gruppen med färre poäng ingår elever som högst varit registrerade i år 1, år 2 eller år 3 samt elever som har studiebevis med färre än 2 500 poäng. Ungdomar med färre poäng från sin gymnasieutbildning var jämnåriga med de som slutförde med examen läsåret 2014/15.

Yrkesprogram

Det framgår i diagram 6 att ungdomar som slutförde ett yrkesprogram med examen i större utsträckning hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden jämfört med ungdomar som slutförde utan examen. Andelen ungdomar med etablerad ställning bland de som slutförde utbildningen med examen var 47 procent, jämfört med 31 procent bland ungdomar som slutförde utbildningen med studiebevis på minst 2 500 poäng. Även 25 procent av ungdomar som hade studiebevis med färre än 2 500 poäng hade en etablerad ställning men bara 12 procent av de ungdomar som högst varit registrerade i år 1 eller 2.

Diagram 6. Andelen (procent) ungdomar med olika etableringsstatus av alla ungdomar som antingen slutförde yrkesprogram läsåret 2014/15 eller hade färre än 2 500 poäng från ett yrkesprogram.

Det framgår också att andelen ungdomar med osäker eller svag ställning var ungefär lika stor bland ungdomar som slutförde med examen, studiebevis eller högst kom till år 3. I dessa grupper var det mellan 13 och 15 procent som hade osäker eller svag ställning. Däremot var andelen något mindre, 5 procent, bland ungdomar som högst kom till år 1 eller 2. Den sistnämnda gruppen läste istället i

större utsträckning i övriga studier, 23 procent, eller var klassificerade som varken i arbete eller studier, 25 procent.

Högskoleförberedande program

Det framgår av diagram 7 nedan att det allra vanligaste för ungdomar som tog examen var att direkt påbörja högskolestudier. Det gjorde ungefär 40 procent av ungdomarna med examen. Utöver det hade 21 procent av ungdomarna en etablerad ställning på arbetsmarknaden. För ungdomar som slutförde med studiebevis på minst 2 500 poäng var det vanligaste att ha en etablerad ställning på arbetsmarknaden, 24 procent, men det var nästan lika vanligt, 18 procent, att de fanns i övriga studier. Av rikstabell 3 framgår typen av studier bland de som studerade och där ser vi att de flesta i den här gruppen läste på komvux.¹⁵

Diagram 7. Andelen (procent) ungdomar med olika etableringsstatus av alla ungdomar som slutförde högskoleförberedande program läsåret 2014/15 och jämnåriga som hade färre poäng från ett högskoleförberedande program.

Bland ungdomar som hade färre än 2 500 poäng från ett högskoleförberedande program var det vanligaste att befinna sig i övriga studier. En fjärdedel av ungdomarna som hade studiebevis med färre än 2 500 poäng eller högst varit registrerade i år 3 fanns i övriga studier. Andelen bland de som högst kom till år 1

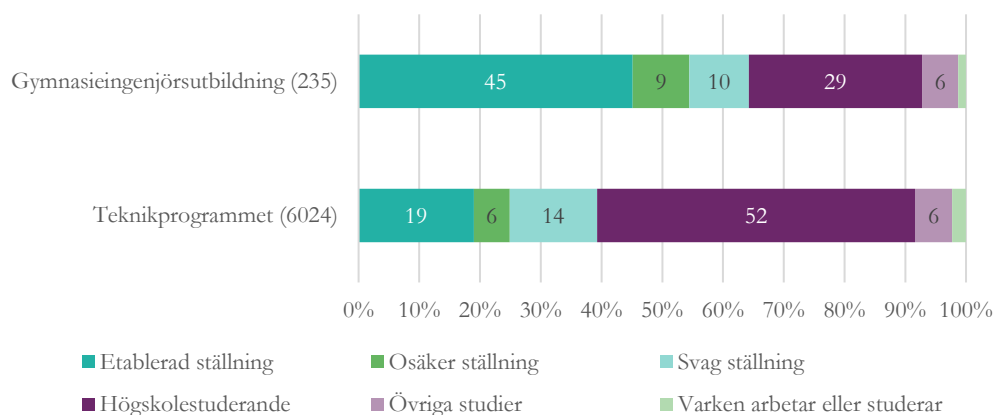
¹⁵ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning> - välj *statistik på riksnivå*, skolform *gymnasieskola* och statistikområde *Efter gymnasieskolan*.

eller 2 år var 32 procent. Andelen med osäker eller svag ställning var relativt jämnt mellan grupperna. Andelen ungdomar som varken arbetade eller studerade var störst, 23 procent, bland ungdomar som högst kom till år 1 eller 2.

Etableringsstatus efter gymnasieingenjörsexamen

Läsåret 2014/15 var det totalt 235 ungdomar som tog gymnasieingenjörsexamen. Av dessa hade nästan hälften, 45 procent, en etablerad ställning ett år efter utbildningen medan en tredjedel hade påbörjat högskolestudier. Se diagram 8 nedan. Detta skiljer sig mot de 6 000 ungdomar som tog examen från det 3-åriga teknikprogrammet läsåret 2014/15. Resultatet är förväntat eftersom gymnasieingenjörsutbildningen är en yrkesutbildning till skillnad från teknikprogrammets första tre år. Bland ungdomar som tog examen från teknikprogrammet hade 19 procent en etablerad ställning medan lite över hälften, 52 procent, hade gått vidare till högskolestudier. På både teknikprogrammet och det tekniska fjärde året är män överrepresenterade, men andelen etablerade efter de två utbildningar är detsamma för båda könen.

Diagram 8. Andelen (procent) ungdomar med olika etableringsstatus ett år efter gymnasieingenjörsutbildning samt teknikprogrammet av alla ungdomar som tog examen läsåret 14/15.

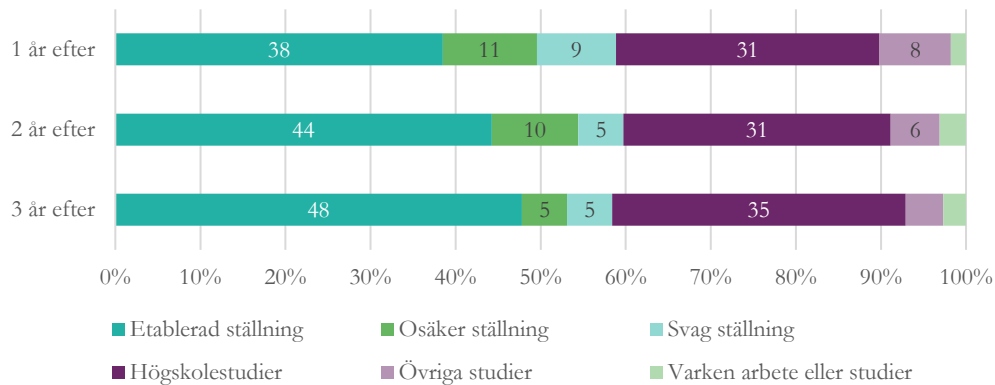
För de drygt 1 000 ungdomar som hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden ett år efter teknikprogrammet var det vanligaste att arbeta i handelsbranschen eller tillverkningsindustrin, 25 respektive 21 procent. Av de drygt 100 ungdomar som hade en etablerad ställning ett år efter gymnasieingenjörsutbildningen arbetade 27 procent inom tillverkningsindustri och 20 procent inom byggindustrin. Bland de med högskolestudier var det 70 procent som studerade inom teknik och tillverkning. Andelen var ungefär den samma för ungdomar som läste högskolestudier efter teknikprogrammet.

Etableringsstatus ett till tre år efter gymnasieingenjörsexamen

Årets statistik möjliggör även att följa etableringsstatus över tid för en kull efter gymnasieingenjörsutbildning. Av diagram 9 nedan framgår hur etableringsstatus

har utvecklats under tre år för ungdomar som tog gymnasieingenjörsexamen läsåret 2012/13.

Diagram 9. Andelen (procent) ungdomar med olika etableringsstatus ett till tre år efter gymnasieingenjörsutbildning av alla ungdomar som tog examen läsåret 2012/13 (N = 226).

Det var 226 ungdomar som tog gymnasieingenjörsexamen läsåret 2012/13 och som kunde följas över tid med registerdata. Etableringsstatus ett år efter vidareutbildningen var relativt likt det som redovisas i diagram 8 för ungdomar som hade avslutat samma utbildning läsåret 2014/15. Det var 38 procent av ungdomarna som hade en etablerad ställning ett år efter och 31 procent som läste vidare på högskola. Tre år efter hade andelen ungdomar med högskolestudier ökat med 4 procentenheter. Andelen som hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden tre år efter hade ökat med 10 procentenheter, till 48 procent. Andelen som hade osäker och svag ställning på arbetsmarknaden minskade över tid och var, tre år efter avslutade studier, båda 5 procent av ungdomarna.

Tre år efter gymnasieingenjörstudien var det vanligaste för ungdomarna att arbeta inom branscherna tillverkningsindustri, 26 procent, och byggindustrin, 20 procent. För de som läste på högskola 3 år efter var det vanligaste ämnet teknik och tillverkning, 62 procent, och 13 procent läste inom pedagogik och lärutbildning.

Bilaga 1

Måttet etableringsstatus arbetades ursprungligen fram av Högskoleverket (nuvarande Universitetskanslersämbetet, UKÄ) i samarbete med SCB. SCB uppdaterar måttet årligen och inkomstgränser justeras. Kategoriseringen av etableringsstatus sker enligt följande (inkomstgränser gäller för verksamhetsåret 2016):

Etablerad ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst på minst 191 800 kr, sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november månad 2016), inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning.

Osäker ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst på minst 162 300 kr och upp till 191 800 kr. Vid inkomst av aktiv näringsverksamhet gäller ingen nedre inkomstgräns. Inte klassificerad som studerande. eller

Arbetsinkomst på minst 191 800 kr och under året förekomst av arbetslöshet (hel- eller deltid), arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller inte klassificerad som sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition. Inte klassificerad som studerande.

Svag ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst upp till 162 300 kr. Inte klassificerad som studerande. eller

Arbetsinkomst på minst 162 300 kr och under året förekomst av heltidsarbetslöshet/arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar. Inte klassificerad som studerande.

Högskolestudier

Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen 2016 och erhållit någon form av studieersättning samma år (minst 2 000 kr under året). Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden.

Övriga studier

Erhållit någon form av studieersättning under aktuellt år (minst 2 000 kr under året). Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden eller högskolestuderande.

Utanför arbetsmarknaden

Avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år. Inte klassificerad som studerande. Benämns som ”varken arbete eller studier” i denna PM.

Inkomstgränserna för åren 2012 - 2016 (kr)

	Lägre inkomstgräns	Högre inkomstgräns
2012	147 400	174 200
2013	151 300	178 900
2014	155 300	183 600
2015	158 300	187 100
2016	162 300	191 800